

PAMUKTA ÇİÇEK TRIPSI
(*Franklinella intonsa* Tryb.) (Thys.: Thripidae)
ZIRAI MÜCADELE TEKNİK TALİMATI

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Dişi, koyu kahverenginden siyahımsı kahverengiye kadar değişen renkte, gözler açık olarak çevrelenmiş, prothorax veya pterothorax çoğu kez kırmızı ya da açık kahverengidir. Birinci , 2., 6., 7. ve 8. anten segmentleri siyah; 3., 4. ve 5. segmentler sarı, 5. segmentin ucunda veya yarı ucunda donuk gri renkte olup nadir olarak kınayanların 5. segmentinin parçası siyahtır. Bacaklar san, orta ve arka tibialar donuk gri renktedir. Kanatlar açık, özellikle uçlarında açık sarımsı gri renkte nadir olarak kışlayanlardaki parçacıklar koyu renktedir.

Vücut uzunluğu 1.2-1.3 mm arasında olup, 1.63 mm'ye kadar çıkabilmektedir.

Erkek, daha küçük ve daha incedir. Baş kahverengi açık sarı, thorax koyu sarı-portakal sarısı renkte, abdomenin üst kısmı açık gri renkte ya da her tarafı gri noktalarla kaplıdır. Ancak thorax daha gri renktedir. İlk beş anten segmenti sarımsı renkte, 5. anten segmentinin son kısmı açık gri renktedir. 6., 7. ve 8. anten segmentleri koyu gri renktedir. Kanatlar donuk sarı renktedir. Ön kanatlardaki costada 20-23, ana damarda 18-21, yan damarlarda yaklaşık 14 - 15 kıl vardır. Bütün vücut kılları koyu siyahımsı renktedir. Vücut uzunluğu 0.88 - 1.3 mm uzunluktadır. Yumurtalar fasulye biçiminde yaklaşık 300 mikron uzunluğundadır. Larvanın her iki dönemi de açık portakal sarısı renkte olup, 1 -1.5 mm uzunluktadır. Prepupa açık sarı ya da beyazımsı sarı renkte olup, 1 mm uzunluktadır. Pupa, açık sarı renkte, 1 mm uzunluktadır.

Kışı ergin halde çeşitli bitkilerde geçirir. Pamuğun taraklanmaya başlamasıyla ortaya çıkar. Çiçek ve koza döneminde (temmuz-ağustos sonu) yoğunluğu 200 thrips/ çiçek olacak kadar yüksek olmaktadır. Yoğun olmaları halinde tarak dökümüne ve verimde azalmaya neden olurlar. Laboratuarda yılda 22 döl verdiği bulunmuştur. Yumurta, larva ve prepupa dönemlerinin her bir 1 - 3 gün olup, 7-16 gündür. Erginin yaşam süresi 18-49 gün olup, bir dişi 11-76 yumurta bırakır. Yumurta bırakmak için en uygun sıcaklık 28°C dir. Uçuş aktivitesinin en üst noktaya ulaştığı dönemden 2 hafta önce maksimum zarara neden olur ve bu dönemde ilaçlama gerekir.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Bu cinse ait türler pamuk bitkisinin özellikle çiçek ve çiçek tomurcuklarında emgi yaparak tarak ve çiçek dökümüne neden oldukları için verimi olumsuz yönde etkiler. Zararlı ayrıca beslenirken salgıladığı salgı ile ya da styletleriyle emdiği yerlerden bakteri ya da mantarların girmesi ve beslenirken virüs hastalıklarını bulaştırması ile de dolaylı olarak zarara neden olur.

3. KONUKÇULARI

Zararlı polifag olup ABD, Çin, Macaristan, Bulgaristan, Tayvan gibi birçok ülkede pamuk, üçgül, turunçgil, kuşkonmaz, taş yoncası, domates, bamyası, karanfil ve krizantem'in yanısıra bir çok süs bitkisinde emgi yaparak ekonomik önemde ağır zarar neden olmaktadır.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Orius sp. (Het.: Anthocoridae) ve *Chrysoperla carnae* Steph. (Neu.: Chrysopidae) türleri zararlının doğal düşmanları olarak belirtilmektedir.

5. MÜCADELESİ

5.1. Kültürel Önlemler

Bu zararlı sık ekilen pamuk tarlalarında zarara neden olduğu için, pamukların önerilen sıra aralıklarında (75-80 cm) ekilmesi gereklidir.

5.2. Kimyasal Mücadele

5.2.1. İlaçlama Zamanının Tespiti

Günümüzde ilaçlı mücadeleyi olanak ölçüsünde azaltmayı öngören zirai mücadele politikasından hareketle, ekonomik değerde bir zarara neden olmayan bu zararlıya karşı doğrudan kimyasal mücadele öğütlemeye yerine, kırmızı örümcek ve yaprak bitine karşı kimyasal mücadelenin yapıldığı yerlerde birlikte kontrol edilmesi ana hedef olmalıdır. Mücadele zamanının tespiti için 30-40 dekarlık bir tarla çapraz olarak iki ayrı yönden gezilir. En az 100 çiçek kontrol edilir. Zararlı genelde bitkinin çiçeklenme döneminde zarara neden

olduğundan, çiçeklenme başlangıcından itibaren haftada en az bir defa gezilir. Sayım sonucunda ortalama % 15 bulaşık çiçek saptandığında ilaçlı mücadele tavsiye edilmelidir. İlaçlamada etkinliği sağlamak için pamuk çiçeklerinin açık olduğu günün ilk yarısında ilaçlama yapılmalıdır.

5.2.2. Kullanılacak İlaçlar ve Dozları

Frankliniella intonsa Tryb.) (Thysanoptera: Thripidae)'ne karşı tavsiyedilen ilaçlar

Etkili Madde Adı ve Oranı	Formülasyonu	Dozu (Preparat) Dekara
Monocrotophos, 400 g/1	EC	250 ml

5.2.3. Kullanılacak Alet ve Makineler

Sırt pülverizatörü, atomizör ve tarla pülverizatörü

5.2.4. İlaçlama Tekniği

İlaçlamadan önce alet kalibre edilir, su ile atılan ilaçlar çiğ kalktıktan sonra, yapakların alt yüzeyi ilaçlanacak şekilde rüzgarsız saatlerde uygulanmalıdır.

6. UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

İlaçlamadan 3 ve 7 gün sonra yapılacak kontrollerde populasyon ilaçlama eşiğinin altında ise uygulama başarılıdır.